

4. BÖLÜM:

YENİ ANAYASA TEKLİFİ “PARTİLİ CUMHURBAŞKANI” SİSTEMİNİ GETİRİYOR: “PARTİLİ” BİR CUMHURBAŞKANI TÜRKİYE İÇİN TARİHİ HATA OLUR:

Bu bölümde şu temel sorulara cevap vereceğim:

Halk tarafından seçilen cumhurbaşkanı bir “sistem karmaşası” veya “iki başlılık” yaratmış mıdır?

Bu durum, “partili cumhurbaşkanı” gerçekten gerekli kılmış mıdır?

Partili cumhurbaşkanı neden Türkiye için büyük hata olur?

4.1. CUMHURBAŞKANININ HALK TARAFINDAN SEÇİLMESİ VE TARAFSIZ OLMASI BİR “SİSTEM KARMAŞASI” DEĞİLDİR, “NORMAL” OLANIDIR

- Yeni anayasa teklifinin gerekçesinde, artık halk tarafından seçilen bir cumhurbaşkanı olduğu, bunun bir “*sistem karmaşası*” (olağandışı bir “iki başlılık”) yarattığı ve anayasal sistem değişikliğini zaruri kıldığı iddia ediliyor. Bu “karmaşayı” çözmek için de cumhurbaşkanının artık “partili” olması gerektiği söyleniyor.

Bu gerekçe bilimsel bir temele dayanmıyor. Bu gerekçenin neden yanlış olduğunu aşağıda izah edeceğim:

Tüm Avrupa ülkelerinde, devletin başında ya tarafsız (partili olmayan) bir cumhurbaşkanı vardır ya da sembolik yetkilerle donatılmış, yine tarafsız (partili olmayan) bir kral/kraliçe vardır. **Özetle, Avrupa ülkelerinde, devletin başı -tüm milleti temsil etme sorumluluğu olduğu için- partili değildir.**

Hatta ve hatta, **Avrupa'da birçok ülkede cumhurbaşkanları halk tarafından seçilir; ancak cumhurbaşkanı olduklarında partileri ile ilişkisini keserler. Partili değildir!**

Cumhurbaşkanının geniş yetkilerle donatıldığı ve halk tarafından seçildiği "yarı başkanlık" sisteminin örnek ülkesi Fransa'da bile, Sarkozy de, Hollanda da, cumhurbaşkanı seçilmeden önce partilerinden istifa etmişlerdir.

Sarkozy'nin açıklaması şöyleydi:

"Fransız Cumhurbaşkanı, devleti temsil edebilmeli. Tüm Fransızlar adına konuşabilmeli. Tarafsızlığı konusunda herhangi bir şüphe olmamalıdır. Benim görevim, partimle ilişkilerimi kesmektir".

Cumhurbaşkanı olmadan önce son derece keskin bir siyasi figür olan Sarkozy bile tarafsızlığı konusunda şüphe olmasın diye partisinden istifa etmiştir. Mevcut cumhurbaşkanı François Hollande da, benzer minvalde bir açıklama ile Sosyalist Parti'den istifa etmiştir. Elbette ki bir siyasi görüşleri vardır, ancak, parti iç işlerinden uzak dururlar, partilerinin sözcüsü olmazlar, zaten büyük oranda açık ön seçimle seçilen partilerinin milletvekili adaylarına müdahale etmezler.

AVRUPA'DA BİRÇOK CUMHURBAŞKANI HALK TARAFINDAN SEÇİLİYOR AMA YİNE DE PARTİLİ DEĞİL: "SİSTEM KARMAŞASI" YARATMIYOR:

- Gerçekten Tarafsız ve Partili olmayan bir Cumhurbaşkanı ulusal kriz dönemlerinde hayati – milleti birleştirici bir rol oynuyor. Bugün Türkiye'de buna her zamankinden çok ihtiyacımız var.
- Ülkemizdeki seçim ve siyasi parti yapısından dolayı (katı disiplinli siyasi parti yapısı), CB aynı zamanda Partili olursa, Güçler Ayrılığı sona erer: Yürütme (CB), Yasamayı tayin (MV listeleri) ve kontrol eder.

BAŞLICA AVRUPA BİRLİĞİ ÜYESİ ÜLKELER

Ülke	CB/Monark	Partili mi?	Kim Seçiyor?
Almanya	CB/Joachim Gauck	Partili Değil	Meclis-Anayasa Md. 54
Avusturya	CB Alexander Van der Bellen	Partili Değil	Halk Anayasa Md. 60
Belçika	Monark Kral Philippe	Partili Değil	–
Danimarka	Monark Kralice II. Margrethe	Partili Değil	–
Fransa	CB François Hollande	Partili Değil	Halk-Anayasa Titre II Art. 6
Hollanda	Monark Kral Willem-Alexander	Partili Değil	–
İngiltere	Monark Elizabeth II	Partili Değil	–
İrlanda	CB Micheal D. Higgins	Partili Değil	Halk-Anayasa Md. 12
İspanya	Monark Felipe VI	Partili Değil	–
İsveç	Monark Kral XVI. Carl Gustaf	Partili Değil	–
İtalya	CB Sergio Mattarella	Partili Değil	Meclis-Anayasa Md. 83
Litvanya	CB Dalia GRYBAUSKAITE	Partili Değil	Halk
Lüksemburg	Monark Büyük Dük Henri	Partili Değil	–
Polonya	CB Andrzej DUDA	Partili Değil	Halk-Anayasa Md. 127
Portekiz	CB Marcelo Rebelede Souza	Partili Değil	Halk-Anayasa Md. 121
Slovakya	CB Andrej KISKA	Partili Değil	Halk

Av. Ece Güner Toprak

Tüm bu Avrupa ülkelerinde halk tarafından seçilmiş olsun veya olmasın, partili olmayan bir cumhurbaşkanı vardır. Bilimsel ve somut gerçek budur.

Elbette ki cumhurbaşkanlarının çoğunun bir siyasi geçmişi bir parti ile gönül bağı olmuş olacaktır. "Tüm cumhurbaşkanları tek-nokrat olsun!" demiyorum.

Ancak, cumhurbaşkanlığı sorumluluğunu üstlendiklerinde, devletin başı olma ve tüm milleti temsil etme onuru kendilerine bahsedildiğinde, bu büyük onur, büyük sorumluluk da getirmektedir!

Cumhurbaşkanlarının sorumluluğu, geçmişteki gönül bağları ne olursa olsun, **o yüce makama getirildikten sonra tüm milleti düşünmek, korumak, kucaklamak; tüm millet adına adım atmaktır.**

TESPİT 25:

HALK TARAFINDAN SEÇİLEN BİR CUMHURBAŞKANININ OLMASI SİSTEM DEĞİŞİKLİĞİ YAPMAMIZI GEREKTİRMİYOR! "NORM" (KURAL) OLAN, HALK TARAFINDAN SEÇİLSİN VEYA SEÇİLMESİN, TARAFSIZ VE PARTİSİZ BİR DEVLET BAŞIDIR.

MEVCUT ANAYASAL SİSTEMİMİZ, AVRUPA'NIN ÇOĞU ÜLKESİNE BENZER BİR SİSTEMDİR. HATTA BUGÜNKÜ UYGULAMASI İLE "YARI BAŞKANLIK" SAYILAN VE ÖZÜNDE BİR PARLAMENTO SİSTEM OLAN FRANSIZ SİSTEMİNE ÇOK YAKINDIR.

YAYGIN İNANIŞIN AKSİNE: FRANSA'DA DAHİ, SARKOZY, HOLLANDE VS. CUMHURBAŞKANI SEÇİLMEYEN ÖNCE PARTİLERİNDEN İSTİFA ETMİŞLERDİR!

4.2. GERÇEKTEN TARAFSIZ BİR CUMHURBAŞKANI ÜLKELERİN KRİZ GEÇİRDİĞİ DÖNEMLERDE HAYATİ ÖNEM TAŞIYOR. BUGÜN TÜRKİYE'DE HER ZAMANKİNDEN FAZLA İHTİYACIMIZ VAR!

- Tarafsız ve ulusu birleştirici bir cumhurbaşkanı, bugünkü Türkiye'de hayati önem taşıyor:

Ulusal kriz dönemlerinde her ülkede, taraflar üstü, tüm vatandaşları temsil eden bir taraflar-üstü/saygın akla ihtiyaç duyulur.

Ulusal krizlerde, tarafsız cumhurbaşkanlığı makamının önemi daha net ortaya çıkar. Taraflar üstü, birleştirici bir üst kişiliğin birlik ve beraberlik çağrılarının etkisini ve başarısını gösteren üç çarpıcı örnek vermek isterim:

1. **İspanya'da** Katalan bölgesi krizi zirve yaptığı yıllarda, Felipe yeni kral seçilmişti ve kamuoyu araştırmalarına göre İspanyolların yüzde 75'i yeni kralın siyasilere yol göstermesini istemişti. *"Ülkede kriz o kadar büyük ki günlük siyasetin üstünde birinin müdahil olması gerekir,"* söylemi, basında ve kamuoyunda gelişmişti. Felipe de birlik beraberlik için yoğun çaba harcamıştır. Kriz o dönem başarıyla atlatılmıştır.
2. **İtalya'da** Cumhurbaşkanı Mattarella, parlamento tarafından seçilen taraflar üstü eski bir Anayasa Mahkemesi yargıcı. Ekonomik krize (Lombardiya Krizi) rağmen ülkesinin bir arada kalması için sürekli birleştirici mesajlar vermiştir, sağduyu çağrıları yapmıştır ve "ulusal birlik" için çaba harcamıştır. Bu kriz de başarıyla atlatılmıştır.
3. **Belçika'da**, 2011 seçimleri sonrası Flaman ve Wallon bölgeleri arası kriz zirve yapmıştır. Belçika 541 gün hükümsüz kal-

mıştır ve bölünmenin eşiğine gelmiştir! Kral 2. Albert, yoğun “birlik” çağrılarını yaparak bu sürece, aktif olarak dahil olmuştur. Sonunda, bu ciddi kriz başarıyla atlatılmıştır.

Benzeri birçok örnekle listeyi uzatabilirim. Her ülke zaman zaman bu tür krizler yaşar. Elbette ki bu ülkelerde krizlerin atlatılmasının birçok başka önemli sebebi var. Özellikle de onları bir arada tutan Avrupa Birliği üyeliği; ancak **devletin başının** tarafsızlıkla yürüttüğü çabalarının önemi küçümsenmemelidir.

TESPİT 26:

ÜLKELER KRİZLER GEÇİRDİĞİNDE, HALK İÇİNDE KUTUPLAŞMA YAŞANDIĞINDA, TÜM ULUSU/MİLLETİ BİR ARADA TUTABİLECEK, TARAFSIZ, SİYASET ÜSTÜ, MİLLETİN BÜTÜNLÜĞÜNÜ VE ORTAK DEĞERLERİNİ TEMSİL EDEN BİR KİŞİLİĞE BÜYÜK İHTİYAÇ VARDIR!

BU ROL SEMBOLİK GÖZÜKEBİLİR; AMA DEĞİLDİR. GERÇEK LİDERLİK GEREKTİRİR! “PARTİLİ CUMHURBAŞKANLIĞINA” GEÇİLİRSE TÜRKİYE’DE BU HAYATİ ROLÜ ÜSTLENECEK MAKAM KALMAYACAKTIR.

ÜLKEMİZ AÇISINDAN TARİHİ BİR HATA OLUR.

Bu cümleleri yazarken, iki sorunuzu duyar gibiyim ve hemen burada cevaplamak isterim:

1- Cumhurbaşkanı Hem Partili Hem Tarafsız Olamaz Mı?

Yeni anayasa teklifinde, cumhurbaşkanı partili olabilecek (hatta partisinin genel başkanı dahi olabilecek); ancak Madde 103'te yer aldığı üzere görevini "tarafsızlıkla yerine getirmek için" ant içecek!

Bunun bir çelişki olduğunu ve gerçekte mümkün olmadığını düşünüyorum. Bir partinin önemli üyesi hatta genel başkanıysanız, **sürekli partiniz adına açıklamalar yapmak** ve diğer partilerin söylemlerine karşı sert cevaplar vermek zorunda kalacaksınız. Bunun aksine inanmak, "hayatın doğal akışında" mümkün değildir! Gerçekçi değildir. **Partiniz büyük bir oy oranı olsa bile, sadece o oy oranını temsil edebilirsiniz, toplumun kalanı kendini dışlanmış hissedecektir.**

Her zaman söylediğim gibi; devlet siyasallaşmamalı, tüm vatandaşlara eşit mesafede durmalıdır. Cumhurbaşkanı da devletin başı ise buna uygun şekilde hareket etmek zorundadır.

TESPİT 27:

*BİR CUMHURBAŞKANI HEM BİR PARTİNİN
YÖNETİMİNDE OLUP HEM DE CUMHURBAŞKANLIĞI
GÖREVİNİ TARAFSIZLIKLA YERİNE GETİREMEZ.*

2- Bugünkü Türkiye'de Cumhurbaşkanı Zaten "Fiilen" Partili Sayılır. Anayasada Olsun Olmasın Ne Değişir?

Cevabım çok basit ve net: "Fiili" bir durum her zaman geçicidir, konjonktüre bağlıdır. Ancak, bir durumu **siyah-beyaz bir anayasaya** yazdığınızda bundan dönülmesi son derece zor olur. **Çünkü açıkça verilen yetkiden gelecekte de kimse kolay kolay vazgeçmek istemez!**

TESPİT 28:

**BİR ÜLKEDE, BİR KONUDA “FİİLİ DURUM” VARSA,
O FİİLİ DURUMUN ÜLKE İÇİN HAYIRLI OLUP
OLMADIĞINA BAKILIR. BAŞARILI SONUÇLAR VERİP
VERMEDİĞİNE BAKILIR.**

**ZİRA “FİİLİ DURUMU”, “HUKUKİ DURUMA”
DÖNÜŞTÜRMEK ONU KALICI VE GERİ DÖNÜLMESİ
ZOR KILAR.**

4.3. TÜRKİYE’DEKİ KATI DISİPLİNLİ SİYASİ PARTİ SİSTEMİNDE: PARTİLİ BİR CUMHURBAŞKANI “GÜÇLER BİRLİĞİNİ” YARATIR:

- Partili cumhurbaşkanı, şu an için sadece “fiili” olan durumu, kurumsal ve kalıcı hale getirir:

Bugün Türkiye’de zaten “fiilen” partili bir cumhurbaşkanı vardır ve büyük ölçüde “fiili güçler birliği” vardır; ancak bu fiili ve istisnai bir durumdur. Bu istisnai durumu anayasaya işlersek, onu kalıcı, kurumsal ve “sistematik” hale getiririz.

Daha önce de izah ettiğim üzere, Türkiye’deki seçim sistemi ve siyasi partilerin yapısı ile zayıf seçmen-seçilen bağından dolayı, milletvekili adaylarını ağırlıklı olarak parti yönetimleri ve parti başkanları belirliyor. Ayrıca, partilerin ağır disiplinli TBMM Grup İç Yönetmeliklerinden dolayı milletvekilleri, parti yönetimi ne yönü işaret ederse (bağlayıcı grup kararları vb.) o yönde oy vermek zorunda kalıyor. Aksi takdirde ağır disiplin cezaları işler ve yeniden seçilme imkanları da yok olur.

Tüm bu yapının sonucu olarak, yasama (Meclis), çoğunluğa sahip partinin yönetiminin kontrolündedir ve parti yönetiminden bağımsız hareket edebilen milletvekili neredeyse yoktur.

Yasamayı kontrol eden kişi (partide ağırlığı olan veya parti başkanı olan kişi) aynı zamanda cumhurbaşkanı olursa, aynı kişi ayrıca bakanları atarsa ne olur?

Hukuki ve kurumsal olarak artık tüm güçler (cumhurbaşkanlığı makamı / hükümet-kabine / Meclis) bir kişinin kontrolüne geçmiş olur. Bu durum sadece fiili değil, artık hukuki olduğu için de kalıcı olur, ileride geriye dönülmesi çok zor hale gelir.

Bir de üçüncü güç, yargıya bakalım... Yeni anayasa teklifinde, yargıyı şekillendiren Hakimler Savcılar Kurulu'nun (HSK) yarısına yakını (13 üyeden 6'sı) bunlara HSK'nın çok yetkili başkanı (adalet bakanı) ve adalet bakanlığı müsteşarı dahil olmak üzere, cumhurbaşkanı atayacaktır. Anayasa Mahkemesi'nin 15 üyesinden 12'sini de cumhurbaşkanının atayacağını düşünürsek, "**partili cumhurbaşkanı**", yargıda da çok belirleyici yetkilere sahip olacaktır.

TESPİT 29:

PARTİLİ CUMHURBAŞKANI OLURSA BİZİM HUKUK SİSTEMİMİZDEN DOLAYI, YÜRÜTME, YASAMA VE YARGI, KALICI/HUKUKİ OLARAK BİR KİŞİNİN, BİR AKLIN, KONTROLÜNDE OLUR.

"FİİLİ GÜÇLER BİRLİĞİ" DURUMU ANAYASAYA İŞLENİR VE KALICI HALE GELİR.

GÜÇLER BİRLİĞİ, ZAMANLA ÜLKEMİZİ İSTER İSTEMEZ İSTİKRARSIZLIK, BELİRSİZLİK VE DENETİMSİZLİĞE,

*DENETİMSİZLİK ARTTIKÇA DA HATALARA DOĞRU
SÜRÜKLEME RİSKİ TAŞIR.*

**YÜZYILLARIN TECRÜBESİ ÜLKELERE ŞUNU
ÖĞRETMIŞTİR: DEMOKRATİK, İYİ YÖNETİMİN BİR
NUMARALI KURALI: GÜÇLER AYRILIĞIDIR!**

**PARTİLİ CUMHURBAŞKANI, TÜRKİYE'DE GÜÇLER
AYRILIĞININ SONUNU GETİRİR.**

**“PARTİ DEVLETİ”NE ZEMİN HAZIRLAYABİLİR VE
TOPLUMDAKİ KUTUPLAŞMAYI HAD SAFHAYA
TAŞIMA RİSKİ YARATIR.**

4.4. BAŞKANLIK SİSTEMİ OLAN ÜLKELERDE BAŞKAN, PARTİ ÜYESİ OLABİLİR; ANCAK YÖNETİMDE DEĞİLDİR VE GÜÇLER AYRILIĞI KORUNMUŞTUR

Yukarıda gördüğümüz üzere, parlamenter veya yarı başkanlık sistemlerinde tarafsız ve partili olmayan cumhurbaşkanlığı “kuraldır.” Halk tarafından seçilseler bile!

Başkanlık sisteminde ise partili cumhurbaşkanı oluyor, doğru. Ancak bizdeki duruma göre iki çok önemli fark var:

A) BAŞKANIN YASAMA VE YARGI ÜZERİNDE ETKİ MEKANİZMASI YOKTUR, KATI GÜÇLER AYRILIĞI SAĞLANMIŞTIR:

Daha önce de izah ettiğim üzere, demokratik başkanlık sistemlerinin bir numaralı kuralı “katı güçler ayrılığı”dır. Özetle; başkanın, yasama (meclis/kongre) ve yargı üzerinde etki mekanizmaları

yoktur. Örneğin, başkan hiçbir şart altında meclisi feshedemez. Milletvekillerinin koltukları kesin süre için korunma altındadır. Bu da gerçekten bağımsız bir meclisin oluşmasını sağlar.

Başkanın, üst mahkeme (supreme court) ve bazı ülkelerde federal yargıçlar hariç, yargı ile alakalı hiçbir yetkisi yoktur. Üstelik başkanlık sistemlerinde ana kural, “ömür boyu” üst yargıç atamalarıdır. Bu sebeple her başkan az sayıda yargıç atayabilir.

Bizde, yeni anayasa teklifinde böyle bir durum söz konusu değildir. Cumhurbaşkanı, Meclis’i feshedebilir. “Erken seçim silahı” vardır. Ayrıca yargıya ilişkin çok esaslı yetkileri bulunmaktadır. Bu yüzden, bizde partili cumhurbaşkanı, “güçler birliği”ni yaratır.

TESPİT 30:

DEMOKRATİK BAŞKANLIK SİSTEMLERİNDE, BAŞKANIN YASAMA VE YARGI ÜZERİNDE ETKİ MEKANİZMALARI YOK. BU YÜZDEN PARTİLİ OLMASI, BİZDEKİ GİBİ “GÜÇLER BİRLİĞİNİ” YARATMIYOR.

B) DEMOKRATİK BAŞKANLIKLARDA BAŞKAN, PARTİ YÖNETİMİNDE OLMUYOR

- **Demokratik başkanlık sistemlerinde ana kural, başkanın partili olsa da parti yönetiminde olmamasıdır.** Başkanın bir siyasi “rengi” vardır ve bu durum, katı güçler ayrılığından dolayı bir sorun değildir. Başkan, yine de parti yönetiminde değildir. Bu, özellikle yasama ile mümkün oldukça mesafeli kalması için de önemlidir.
- Demokrasi ve istikrar ile bağdaşmış ender başkanlık sistemlerinden, **ABD sistemine daha ayrıntılı bakarsak;**

- i) **ABD’de başkan kesinlikle partisinin başkanı değildir, hatta parti yönetiminde de değildir.** ABD’de Demokrat Parti veya Cumhuriyetçi Parti başkanlarını neredeyse kimse tanımaz. Çünkü oldukça önemsizdirler. Bir nevi “idari görev” yerine getirirler, o kadar.
- ii) **ABD’de bizdeki gibi katı disiplinli siyasi parti sistemi yoktur.** Bunun temel sebebi, tarihi gelişiminde ve seçim sisteminde. Bir kere, **çoğu seçim bölgesinde adaylar “açık ön seçim” ile belirlenmektedir.** Bu durumda, parti yönetiminin milletvekili adaylarını belirlemede rolü kısıtlıdır. **Sık sık seçim yapıldığı için de (iki yılda bir Temsilciler Meclisi seçimleri yapılıyor) milletvekillerinin “patronu” seçmen oluyor,** parti yönetimi değil. Seçmenin gözetimi ve denetimi daha yakın ve görülür.
- **ABD’de birçok kez Cumhuriyetçi bir milletvekili, Cumhuriyetçi bir başkanın projesinin aleyhine, Demokratlar’la birlikte Kongre’de oy verebilir, mesela.** Her milletvekili vicdanına göre ve seçmen tercihlerine göre oy verir. Elbette ki, kendi partisinden başkanın mutlaka önemli bir “manevi” etkisi var. Bunun olmadığını iddia etmiyorum; ancak bizdeki gibi çok güçlü ve belirleyici bir etki değildir. Milletvekilleri inandıkları bir konu olduğunda, gerektiğinde kendi partisinden olan başkana “rest” çekebiliyor.
- **Katı disiplinli parti sistemi olan ülkelerde, başkanın partili olması, parti devletine yol açmıştır: MEKSİKA örneği son derece önemli.** Bu husus çok önemli olduğu için 2. Kısım 2. Bölümde, Meksika örneği üzerinden daha ayrıntılı ele alacağım.

TESPİT 31:

KATI GÜÇLER AYRILIĞININ SAĞLADIĞI KORUMAYA EK OLARAK, DEMOKRATİK BAŞKANLIK SİSTEMLERİNDE, BAŞKAN PARTİSİNİN YÖNETİMİNDE YER ALMAZ.

PARTİSİNİN İŞLERİNE VE ÖZELLİKLE MİLLETVEKİLLERİNE –BİZDE OLDUĞU KADAR-KARIŞMAZ.

BİZDEKİ GİBİ “KATI DİSİPLİNLİ SİYASİ PARTİ” MODELİ OLAN ÜLKELERDE, BAŞKANIN PARTİLİ OLMASI ZAMANLA “PARTİ DEVLETİNE” YOL AÇMIŞTIR: BUNUN DA YOL AÇTIĞI OLUMSUZ SONUÇLAR MEKSİKA ÖRNEĞİNDE AYRINTILI ELE ALACAĞIZ.

4.5. PARTİLİ CUMHURBAŞKANI, “İKİ BAŞLILIĞA” SON VERİR TEZİ:

Esasında mevcut sistemimizde “iki başlılık” yoktur! Son 2 yıl öncesine kadar anayasamızın yerleşik yorumu şu şekilde özetlenebilirdi:

- “Cumhurbaşkanı devletin başıdır. Türkiye Cumhuriyeti’ni ve Türk milletinin bölünmez birliğini temsil eder. Anayasanın uygulanmasını, devlet organlarının düzenli ve uyumlu çalışmasını gözetir.” Bu amaçlarla bazı yetkiler verilmiştir. (Mevcut anayasamız, Madde 104).

Anayasamıza göre Cumhurbaşkanı: Türk milletinin birliğini temsil eden devletin başıdır. Tüm kurumların doğru işlemesinden sorumlu bir “üst hakemdir”.

- **Başbakan ise genel siyasetin yürütülmesinden sorumludur.** (Mevcut anayasamız, Madde 112). Başbakan, Meclis’in içinden çıkar, Meclis çoğunluğunun bir yansıması olarak, ülkenin genel politikasını bakanlar kurulu ile icra eder.

Özetle: Başbakan icracı politikaları uygular, cumhurbaşkanının ise bir üst hakem ve “saygın akıl” olarak genel bir gözetim ve yönlendirme rolü vardır.

Şimdi yenilik nedir: 2014’ten beri, cumhurbaşkanının halk tarafından seçilmesi ve yetkilerini daha güçlü kullanmak istemesidir.

Bu tür sistemler Avrupa’da birçok ülkede vardır: Halk tarafından seçilen güçlü (veya az yetkili) cumhurbaşkanları olan parlamenter sistemlerdir.

Önemli not: “Yarı başkanlık” denilen Fransız sistemi dahi özünde bir parlamenter sistemdir: Cumhurbaşkanının klasik sisteme göre nispeten güçlü yetkileri olan bir parlamenter sistemdir. Parlamentoda cumhurbaşkanını destekleyen bir çoğunluk olmadığında, Fransız Cumhurbaşkanı, “klasik parlamenter”deki kısıtlı rolüne mecburen döner, Meclis desteğini arkasına alan hükümet ve başbakan ön plana çıkar. Bu da özünde bir parlamenter sistem olduğunu, esas *temel yetkinin* mecliste olduğunu gösterir. Zira, yürütme kanadının icracı bölümü –hükümetin– meclis tarafından güvensizlik oyu ile düşürülebildiği her sistem özünde parlamenter sistemdir.

Avusturya’da ise örneğin, klasik parlamenter sistem vardır: Halk tarafından seçilen bir cumhurbaşkanı vardır; ancak yetkileri oldukça dar, bir “üst hakem” yetkileridir. Hükümet ve başbakan daha yetkilidir. Özetle: Bu unsurlar pekala bir arada olabiliyor.

Avrupa’da bu sistemler, (Bkz. Üst sayfalardaki tabloma) bu ülkelerin hiçbirinde bir sorun teşkil etmemiştir.

Zira, gelişmiş demokrasilerde, ortak akla önem verilir: Bırakın “iki akla tahammül”ü, birkaç aklın birbirini dinlemesine büyük önem verilir!

Bu bir “sorun” olarak değil, tam tersine bir “emniyet supabı” olarak, sistemin bir “teminatı” olarak görülür.

4. BÖLÜM SONUÇ TESPİTİ

HALK TARAFINDAN SEÇİLEN CUMHURBAŞKANI BİR “SİSTEM KARMAŞASI” YARATMIŞ MIDIR? BU DURUM, “PARTİLİ CUMHURBAŞKANINI” GEREKLİ KILMIŞ MIDIR?

1- DOĞRU OLAN, “NORM” (KURAL) OLAN, HALK TARAFINDAN SEÇİLSİN VEYA SEÇİLMESİN, TARAFSIZ VE PARTİSİZ BİR DEVLET BAŞIDIR.

TÜM AVRUPA’DA DURUM BÖYLEDİR!

2- GERÇEKTEN TARAFSIZ BİR CUMHURBAŞKANI, ÜLKELERİN KRİZ GEÇİRDİĞİ DÖNEMLERDE HAYATİ ÖNEM TAŞIYOR.

BUGÜN TÜRKİYE’DE HER ZAMANKİNDEN FAZLA İHTİYACIMIZ VAR!

3- TÜRKİYE’DEKİ KATI DİSİPLİNLİ SİYASİ PARTİ SİSTEMİNDE:

PARTİLİ BİR CUMHURBAŞKANI “GÜÇLER BİRLİĞİNİ” YARATIR. “FİİLİ GÜÇLER BİRLİĞİ”Nİ KALICI HALE GETİRİR

**4- BAŞKANLIK SİSTEMİ OLAN DEMOKRATİK
ÜLKELERDE BAŞKAN, PARTİ ÜYESİ OLABİLİR; ANCAK
YÖNETİMDE DEĞİLDİR VE GÜÇLER AYRILIĞI
KORUNMUŞTUR.**

*BUNUN AKSİ OLAN ÜLKELERDE DE, BAŞKANLIK
SİSTEMİ "PARTİ DEVLETİNE" YOL AÇMIŞTIR: MEKSİKA
BUNUN ÇARPICI ÖRNEKLERİNDEN BİRİDİR.*

ÜLKE İÇİN OLUMSUZ SONUÇLARA YOL AÇMIŞTIR.

TÜM BU SEBEPLERLE:

PARTİLİ BİR CUMHURBAŞKANI TÜRKİYE İÇİN

TARİHİ BİR HATA OLUR.